

DISSERTATIO II.

De Simonia.

CAPUT I.

Simonia notio, ejus varia species: & quæ pretii rationem habent in simonia contrahenda.

I. QUÆST. I. *Quid sit simonia?* RESP. Simonia à Simone Mago nuncupata, est studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum, ut inquit S. Thomas 2. 2. q. 100. a. 1. Prima particula studiosa voluntas prodit deliberatam voluntatis actionem. Altera emendi, vel vendendi præfert omnem contractum onerosum, & non gratuitum, quo res spiritualis aliquo temporali pretio, seu aliqua re pretio æstimabili emitur, venditur, locatur, permutatur, transigitur &c. Ultimæ particule significant aliquid à Deo auctore supernaturali proficiscens, aut ad Deum salutis auctorem directum.

II. Hoc spirituale triplex. 1. Aliud in se, ut gratia, jurisdictionis ecclesiastica, virtutes infuse, dona Spiritus sancti, gratiæ gratis datæ, operatio miraculorum, interpretatio sermonum &c. 2. Aliud est spirituale efficiens, ut sacramenta. 3. Est spirituale productum à causa spirituali, ut dispensationes in votis, juramentis, absolutio à censuris, mortuos sepelire, cantare in choro &c. Spirituali annexum dupliciter evenit: aut quia antecederet conjungitur cum spirituali, ut sunt beneficia ecclesiastica, quæ supponunt ordinem clericalem, aut quia rem spirituales comitatur, vel consequitur, vel ad rem spirituales ordinatur, ut sunt vestes sacra, vasa sacra, templa, reliquiæ Sanctorum, juspatronatus præsentandi ad beneficia.

III. QUÆST. II. *Quotuplex sit simonia?* RESP. Duplex. Alia juris naturalis & divini, quæ natura sua mala est, quæque committitur, dum quæ spiritualia sunt, aut spiritualibus annexa, ut gratiæ, sacramenta, jurisdictionis ecclesiastica, dona, virtutes, &c. venduntur, vel emuntur. Altera est ecclesiastici juris, quæ mala est, quia prohibita: & hæc sita est in permutatione, & resignatione beneficiorum &c.

IV. Dividitur alterius simonia in mentalem, conventionalem, realem, & confidentialem. Illa mentalis dicitur quæ intra mentem sistit, quæ dupliciter contingere potest: 1. quando quis interno proposito deliberat simoniam committere, 2. quando exterius id indicet. Conventionalis est mentali oritur; estque expressa, vel tacita conventio dandi temporale pro spirituali, aut contra: sed ex neutra parte executioni mandatur, aut tantum ex una. Realis utramque consequitur, & executioni demandatur, aut in partem, aut in totum, quod animo conceptum, & exterius conventum erat. Confidentialis est cum quis beneficium procurat eligendo, præsentando, resignan-

do, aut alia via, cum confidentia, seu pacto expresso vel tacito, ut his qui procuratur, resignet vel procuranti, vel alteri, aut ut pensionem, vel fructus ex eo reddat.

V. QUÆST. III. *Utrum situs simoniacus veram simoniam committat?* RESP. Fictus simoniacus est qui pretium promittit pro beneficio, animo se non obligandi, neque tradendi illud. Hunc gravissimè peccare adfirmant omnes. Sed negant plures hunc esse simoniacum. Opposita sententia mihi vera est. Exterior promissio dandi pretium collidit interiore intentionem. Prior opinio viam latissimam aperit obtinendi, & retinendi beneficia his fictis simoniis. Ceterum casus rarus est, quia venditores rerum spiritualium non solent esse minus versuti, & veteratores, quam emptores: & nisi securi, & tuti sine de pretio, non vendunt.

VI. QUÆST. IV. *Quæ habent rationem pretii in simonia?* RESP. Munus ab obsequio, à manu, à lingua. Munus ab obsequio est subjectio oblatæ, ut est inservire collatori rei spiritualis, assistere, cum comitari, docere, intrudere &c. Munus à manu est pecunia, & quidquid nomine pecuniæ venit, sive tradita, sive promissa. Munus à lingua est favor, laus, eogia, preces, supplicationes, adulationes, & alia hujusmodi. Regula generalis, & præcisè designari nequit quoddam in munere ab obsequio, & à lingua simonia patretur. Pecuniæ traditio, vel promissio ferè nunquam munus gratuitum est. Si Episcopus beneficium conferat ministris ob servitia præstita, vel præstantia abque salario, committit simoniam committit, etiamsi nullum interveniat pactum: quoniam factum loquitur, & locum pacti obtinet.

VII. Communitur munera à lingua, & ab obsequio, si sint gratuita, non inferunt collationem beneficii esse simoniacam. At raro gratuita sunt, & ingenui animi sincera testimonia. Aliqui distinguunt principaliter, & minus principaliter offerre. Distinctio absolutè vera est. At in praxi distinguere hujus distinctionis, primariò, & secundariò, consilia difficillimum est, & versutus animus se transformat, larvamque induit. Quare tam candidati, quam collatores ab ejusmodi muneribus abstinere debent. Qui digni sunt, his præstigiis non indigent.

VIII. Mutuum sub obligatione impositum simoniam continet, cum talis obligatio sit pretio æstimabilis. Si mutuum tradatur ex pacto, vel conventionione asequendæ rei spiritualis, similitet simonia est.

IX. Qui titulo consanguinitatis, vel affinitatis conferunt beneficia, præferuntque consanguineum, vel affinem digniori, peccant gravissimè contra justitiam, ut docet S. Thomas 2. 2. q. 100. a. 5. ad 2. eique subscribitur omnes Theologi. Simoniam perperat Episcopus, si conveniat de pensione sibi, aut alteri solvenda, aut conferat beneficium, si alias pensionem non fuisse impositurus. Simonia quoque rei sunt candidati qui in Romana Curia pensionem solvendam, aut aliquid aliud pretio æstimabile spon-

dent

dent aulicis, aut aliis quibuslibet, ut auxilium favoremve præbeant ad beneficium assequendum. Qui imponunt onus beneficium nullo modo annexum, simoniam committunt. Quare simonia est renuntiare, vel commutare beneficia quibuscumque pactioibus, conditionibus, modisque adjectis in favorem alterius. Simoniæ rei sunt qui permittunt, aut renuntiant beneficiis cum pensione ex licentia Papæ, sed adjecta conditione ut renuntiatarius solvat bullas pensionis. Similiter simoniam perpetrant qui conferunt beneficium curatum cum onere ut beneficium quod habet, libere resignet, quia apponerent conditionem in collatione beneficii quæ de jure non est.

CAPUT II.

Quomodo simonia committatur dum res temporales traditur aut tanquam pretium, vel tanquam motivum, vel ut gratuita compensatio.

I. Invecto novo opinandi modo, peccata plurima militiam exerunt; cum millena de mundo, inquit Caramuel, sustulerit unus Diana. Olim viri sancti invehebantur acriter in simoniam larva posita. In præsens tot est phalarata, & compta fucis, & lenociniis, ut vix reperiat in mundo. Casuistæ plures in pecunia, seu in temporali distinguunt rationes pretii, motivi principis, secundarii, proximi, remoti, directi intenti, compensati, gratiæ retributioni. Hoc distinguendum involuco abscondita simonia, veluti fossa, & vallo munita, retundit omnium sacrorum canonum ictus, & triumphabunda discurrit.

II. Concilium Toleranum can. 1. hæc statuit: Si quis Episcoporum accepta QUOCUMQUE MODO pecunia ordinaverit Episcopum, Abbatem &c. ipse gradus sui subiaceat periculo.

III. Concilium Tridentinum, missis innumeris aliis canonibus, sess. 24. c. 18. de Reformat. inter plura hæc decernit. Caveantque ne quidquam proflus occasione hujus examinis NEC ANTE, NEC POST ACCIPIANT. Aliquin simonia vitium tam ipsi, quam alii dantes incurant. A qua absolvi nequeant nisi DIMISSIS BENEFICIIS, que quomodocumque erant antea obtinebant, & ad alia impofterum inhabiles reddantur.

IV. Nihil sive ante, sive post tradi examinatoribus, & collatoribus beneficiorum potest. Ergo vana sunt commenta quæ docent, aliquid tribui licitè posse sive ante, sive post, quocumque fucio obiectum. Neque Scripturæ sanctæ, neque Patres, neque Concilia distinguunt in re temporali tradenda rationes pretii, motivi proximi, remoti, principalis, accessorii &c. sed absolute, technis rejectis, clamant: *Gratis accepistis, gratis date.*

V. P. Gregorius Valentia inter primos citari solet qui mandata contra simoniam laxaverit. Et respicit rem. 3. disp. 6. q. 16. punct. 3. hæc docet: Potest quis conferre spirituale propter temporale principaliter tanquam propter finem; ita ut temporale apud eum non sit finis.

Tom. II.

„ ipsius rei spiritualis, quasi temporale pluris ab „ eo quam spirituale æstimetur, sed tantummodo „ dō voluntatis, sive applicationis animi ad actum „ conferendi spirituale: & hoc non est simonia. „ Quod ibidem silius confirmat.

VI. Venustior ne, & acutior excogitari distinctiuncula potest? Collator beneficii accipere potest principaliter temporale; sed hoc temporale non est finis rei spiritualis, sed tantummodo voluntatis, sive applicationis animi ad actum conferendi spirituale. Temporale ergo datur non propter rem spirituales, sed ut collator applicet voluntatem ad conferendam rem spirituales. An hæretici, & impii legentes hæc festiva interpretamenta scandalum accepturi sint, ceteri judicent. Doctrinam Valentis secutus est Tannerus, alique plures, inter quos ipse P. Viva-

VII. Romana Sedes inaudiens simoniæ scelus quorundam opinationibus foveri, & in dies grassari, tres sequentes theses damnavit. Alexander VII. hanc num. 22. proscriptit: Non est contra justitiam beneficia ecclesiastica non conferre gratis: quia collator conferens illa beneficia ecclesiastica, pecunia interveniente, non exigit illam pro collatione beneficii, sed veluti pro emulso temporali, quod tibi conferre non tenebatur. Ven. Innocentius XI. duas sequentes 45. & 46. diis devovit: Dare temporale pro spirituali non est simonia, quando temporale non datur tanquam pretium, sed tanquam tantum motivum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel etiam quando temporale fit solum gratuita compensatio pro spirituali, aut è contra. 46. Et hoc quoque locum habet, etiam si temporale sit principale motivum dandi spirituale; immò etiam si sit finis ipsius rei spiritualis, sic ut illud pluri æstimetur quam rei spiritualis.

VIII. QUÆST. I. *Qui dat pecuniam tanquam motivum non immediate obtinendi rem spirituales, sed tanquam motivum medium beneficium, ex quo expectetur res spirituales, committit ne simoniam?* RESP. Negant aliqui. Sed hæc opinio falsa mihi est, doctrinæ Scripturarum, Conciliorum, & S. Thomæ proflus contraria. Candidatus ad Ordines, aut parochiale beneficium accipiendum offert pecuniam examinatoribus, Episcopo, collatori &c. Quodnam est motivum illud medium verum, & honestum, à quo expectatur beneficium aut sacramentum Ordinis? Silent. Ne multa, candidatus non traderet, vel promitteret rem temporalem, nisi speraret beneficii, aut sacrorum Ordinum affectuionem. Ergo simoniam committit.

IX. Eandem opinionem defendunt Salamancaenses reaf. 16. cap. 1. p. 4. n. 55. ubi docent, ad rationem simoniæ requiri voluntatem dandi pecuniam „ ut pretium, seu commensurandi illam „ cum re spirituali, tanquam æstimandi, quod fit „ per contractum onerosum. Hac tamen seclusa „ prava voluntate, etiamsi temporale detur animo consequendi spirituale, non ut pretium „ onerosum, sed gratis, vel ex gratitudine, aut „ benevolentia, etiam cum aliqua antidotalis „ obligationis impositione, nulla simonia committitur, sive munus ante collationem rei spi-

S 2

114

lum reperere juvat scientiam scripturæ sanctæ, & præsertim Testamenti novi apprime necessarium esse. Ex hoc saluberrimo fonte aurire primum debent christiana professionis regulas directores animarum. Heinc discere in primis quis sit spiritus christianæ vitæ, quæ forma morum, quæ vitæ sanctitas, debent. Deinde Tridentinum, ejusque Catechismus, & alios graviores Theologos legant. Episcopi super Scriptura sancta primum, deinde super Tridentino examinare istos serio debent. Verum tum de moribus, tum de morum probitate promovendorum ad regimen animarum plura alibi jam dicta sunt. Sed nihil valet scripta nostra, nisi Episcopi docti sint, & probi, qui seipis dijudicare valeant, aut nisi saltem præditi sint mente serâ, & prudenti judicio, quo discernere verum à falso, adulatores à probis vicere queant. Pluris ego facio Episcopum prudentem, maturum, & probum, qui Christianismi spiritum simplicissimo pennicillo in Evangelio delineatum calleat, quam plurimos laureatos in utroque jure, & variis opinionibus, & sophisticis disputationibus præventos, & plenos.

III. QUÆST. III. An licitum sit deplorare regimen animarum? RESP. S. Thomas quodlib. 2. art. 2. hæc scribit: *Qui appetit prælationem, aut est superbus, aut injustus. Injustitia enim est quod aliquis velit sibi plus de honore accipere, aut de potestate, aut de aliis bonis, nisi sit majoribus dignus. . . . Quod autem aliquis existimet se esse magis dignum prælatione omnibus illis super quos prælationem accipit, superbia, & presumptionis est. Unde patet, quod quicumque prælationem appetit, aut est injustus, aut superbus. Et ideo nullus suo appetitu debet ad prælationem pervenire, sed solum Dei judicio secundum illud apostoli ad Hebr. 5. Nemo sibi assumit honorem, sed qui vocatur à Deo sicut Aaron. Vide quæ habet 2. 2. q. 100. art. 3. ad 5. item in 4. dist. 25. q. 3. art. 3. ad 4.*

IV. QUÆST. IV. Licetne est petere vacantem Ecclesiam? RESP. S. Raymundus in Sum. lib. 1. tit. 1. §. 7. hæc scribit: *Ego distingo, salvo meliori judicio, quod non potest pro se petere Ecclesiam, vel dignitatem, vel aliud beneficium habens curam animarum annexam. Et in hoc sentio cum Hugone, Beneficium verò simplex, si indiget, & sentit se dignum, potest petere absque metu peccati, & simonia.*

V. S. Antoninus part. 2. tit. 1. cap. 5. §. 4. hæc habet: *Si porrigat preces pro se, pro obtinenda dignitate, vel beneficio, seu Ecclesia habente curam animarum; tales preces inducunt simoniam secundum Hugonem, Raymundum, & Thomam. . . . etiam quantumcumque esset dignus: quia eo ipso, quod se ingerit, presumptuosus, & ambitiosus videtur, & per consequens indignus. Et ratio est secundum Thomam in quodlibet, quia nullus exercere potest curam animarum extra gratiam, seu cum peccato mortali dignè: quia faciundo ea quæ pertinent ad curam, peccabit mortaliter. Sed nemo scire potest, si est extra peccatum mortale: & sic est presumptuosus, & simoniacus. Unde, & nullus debet sibi*

adsumere honorem, sed qui vocatur à Deo, sicut Aaron.

VI. Licet tamen esse concursus ad examen juxta regulam præscriptam à Tridentino, si prævio prudentum consilio te sitas examini, ut Ecclesie vocanti pareas, & judicio tui Pastoris humiliter obsequio te subjicias. Cæterum si beneficii appetitio latet, & ambitio recta serpat, vitio inhiic ipse concursus potest. Quare antequam huic certamini te exponas, semper præmittendum est consilium viri revera probi, & docti. Intentio tua sincera sit laborandi in vinea Domini, & Deo cultum præstandi. Interroga conscientiam tuam, expende serio cursum vitæ tuæ, tuam fortitudinem, tuum zelum, & opera tua. Et nisi sponte te decipere velis, conscientia tua iudex rectum pronuntiabit judicium. Si vocationis signa appareant, confidit non in viribus tuis, sed in Dei auxilio. Extrema cavenda sunt etiam in hoc gravissimo negotio. Superiori præcipienti ne resistito: sponte te ne ingerito.

VII. Opportunum est ut promovendi ad beneficia sint de gremio Ecclesie illius loci in quo est beneficium. In pluribus regnis leges obtinent, quæ id præscribunt. Quæ leges, utpotè justæ, servandæ sunt, & emulandæ, nisi peculiaris circumstantia obstat. Quando fundatores determinant beneficia conferenda esse consanguineis, propinquiori conferri debent, in hypothese quod sit dignus. Spuria, & illegitimi exclusi sunt. Quod propinquitatis à Jure Civili desumi debet. Expositi, seu ob parentum inopiam projecti, communiter habentur pro legitimis. Majori excommunicatione, suspensione, interdicto, aut irregularitate ligati inhabiles sunt ad beneficia. Similiter neophyti, seu recenter ad fidem conversi inhabiles reputantur.

VIII. QUÆST. V. Quot modis acquiri beneficia possunt? RESP. Tribus modis. 1. Patroni præsentatione, & institutione consequente: 2. electione, & confirmatione: 3. collatione libera. Juspatronatus enim præbet jus nominandi, seu præsentandi aliquem ad instituendum in beneficium Ecclesiasticum vacans. Tribus modis acquiritur, sive laicale, sive Ecclesiasticum. 1. Fundatione, quando quis fundum concedit ad Ecclesiam edificandam: 2. constructione, quando quis propriis sumptibus Ecclesiam ædificat: 3. dotatione, quando quis Ecclesie, & ejus ministris sufficientes redditus tribuit. Ut verò quis juspatronatus titulum possideat, certa præbere documenta debet, ut Tridentinum sess. 25. c. 9. determinavit.

IX. Patronis Ecclesiasticis conceduntur sex menses, intra quos præsentare candidatos debent, & secularibus quatuor. Mixtis ex secularibus, & Ecclesiasticis sex. Hoc semestris, vel quadrimestre computatur à die notitiæ certæ habitæ vacationis. Si lis exoriat inter patronos, & Episcopum, dies non currunt, ut communiter auctores docent. Nemo præsentare se ipsum potest. Præsentandi habere condiciones debent, quæ Clericum aptum reddant ad Beneficium.

X. Institutio est concessio Ecclesie, seu be-

neficii auctoritate Episcopi, vel Ordinarii facta, non cuius Clerico, sed unice ei qui à patrono est nominatus, seu præsentatus. Clericus præsentatus intra terminum juris exhibere præsentationis documentum personaliter tenetur, ut Tridentinum sess. 24. c. 18. de reform. determinat. Quando à pluribus patronis plures Clerici nominantur, præserti dignior debet.

XI. Electio est alicujus hominis ad Ecclesiam suo vacante pastore, canonicè facta vocatio, Superioris auctoritate confirmanda. Si electio non requirit confirmationem, collatio dicitur, non electio. Beneficia electiva sunt Patriarchatus, Primatus, Archiepiscopatus, Episcopatus, Archimandrite, Cænobiarum, Prioratus, &c. Olim ad Clerum, & populum electio pastorum atinebat. Diversa nunc disciplina obtinet.

CAPUT V.

De dignioribus ad beneficia Ecclesiastica eligendis.

I. QUÆST. I. An dignior, omisso digno, ad beneficia Ecclesiastica eligi debeat? RESP. Dignior ille dicitur qui utilior ministerio est. Hæc dignitas non est sola scientia, neque ex sola probitate; sed omnibus dotibus serio perpenis colligenda est: judiciumque formandum est quoniam eligendorum utilior sit evangelico gregi regendo. Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 1. de Reform. docet, electores alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesia magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis, præserti diligenter curaverint.

II. P. Thomas Tamburinus lib. 8. cap. 4. §. 4. num. 5. hæc scribit: „Affero secundò, omnia beneficia, sive majora, ut Cardinalatus, & Episcopatus, sive minor, ut Canonatus, & Capellania, sive Curam animarum habentia, ut Abbata, & Parochia, sive non habentia, ut prædictus Canonatus, & Capellania, & cætera beneficia, quæ simplicia nominantur, abstrahendo ab his quæ dantur in concursu (de quibus mox num. 14.) affero; inquam, satis esse ad evitandum mortale, si conferantur dignis, & idoneis, eisdè prætermittantur digniores, vel dignissimi.“

III. P. Filliucius tract. 41. in Append. cap. 4. num. 181. „Dico quindò, sententiam quæ censet, satis esse dignos eligere ad beneficia, quæ non dantur in concursu, esse probabilem ex Tridentino sess. 7. c. 3. de Reform. dicente: *Conferantur dignis: & universali estimatione in creatione Beneficiorum, & Cardinalium, Episcoporum, Abbatum, &c. qui si inter dignos habeantur, laudatur elector, & electio. Non laudaretur autem communiter, si mala esset, & peccatum mortale.*“

IV. Hæc rescripti, ut exploratum, magis que competur omnibus sit, quo genus quo-

rumdam Casuistarum tendat. Si luculentissima Tridentini verba non dubitant eludere, quid acuti sint, dum canones, & leges non sunt adeò perspicuæ, judicent sapientes. P. Tamburinus *ibidem* num. 8. hæc addit: „Cum immediatè antea Concilium videatur esse contentum de dignis, nis, vel primò videtur per hoc digniores non aliud significare velle nisi dignitatem eligendorum, sumpto comparativo pro positivo, vel secundò locutione minus propria, ponit digniores, ut excludat indignos. . . . vel tandem, tertio loquitur quando sit concursus.“

V. Ven. Innocentius XI. hæc Tamburini opinionem damnavit in propos. 47. quæ ejusmodi est: *Cum dixit Concilium Tridentinum, eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores, & Ecclesie magis utiles ipsi judicaverint, ad Ecclesiam promovunt; Concilium, vel primò videtur per hoc digniores non aliud significare velle nisi dignitatem eligendorum; sumpto comparativo pro positivo; vel secundò locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos; vel tandem loquitur tertio, quando sit concursus.*

VI. Excusandus P. Tamburinus, quia scripsit ante damnationem thesismi. Sed P. Viva in hæc thesim num. 1. adverteit, Tamburinum vocare oppositam opinionem probabiliorum. Quid inde? Hoc unum debeat, quod doctrina in Tridentino evidenter traditam, nec tamquam probabiliorum recognoscere. Sed quid refert doctrinam Tridentini vocare probabiliorum, cum Probabilistis fatiis sic oppositam esse probabilè? Immo his vocibus *probabilis, & probabilioris* omnia, vel evidentissima testimonia eliduntur.

VII. Planum ergo est electores ad omnia beneficia, sive simplicia, sive curata debere eligere digniores. Utique gravius, & scelestius peccant electores eligentes dignos, prætermittis dignioribus, ad beneficia curata, quam si eos eligerent ad beneficia simplicia. Ad hoc non tollit quin graviter peccent, si ordinem præscriptum à Tridentino violent in beneficiorum simplicium distributione. Quoniam, & in hoc grave delictum Ecclesie inferunt, & justitia distributiva violatur.

VIII. Disputant hic Auctores, num quando excessus dignitatis sit levis, peccent graviter electores, si præferant dignum alteri, qui leviter dignior sit? Alii negant, alii affirmant. Sed, missis speculationibus, electores in gravissimo negotio, in quo de publico Ecclesie bono agitur, illum semper præferre tenentur quem spectatis omnibus digniore agnoscunt. Indigno in nullo casu dandum suffragium est; immò, ut electores evitent electionem indigni, cum nequeant eligere digniorem, possunt dare suffragium digno. Restingens beneficium in favorem alicujus tenetur digniorem quærere. Examinatores debent proponere Episcopo quem agnoscunt digniorem. Injusti electores ad beneficia tenentur compensare damna saltem Ecclesie, vel communitati. Quod atinet ad eum, qui injustè præ-

XXXIX. QUÆST. VIII. *Quomodo resignari beneficium absque simonia possit?* RESP. 1. Resignare quisque in manibus Episcopi sui potest beneficium, nulla adjecta conditione: 2. in favorem talis personæ: 3. in favorem talis personæ, servata sibi pensione: 4. absque designatione personæ, & cum reservatione pensionis. Resignatio primo modo facta vera est, & tuta esse potest. Pro resignatione aliis modis facta requiritur auctoritas summi Pontificis qui in bonum, & commodum Ecclesiæ dispensare valet.

XXX. Salmanticenses *num. 53.* resignationem fieri posse contendunt in manibus Episcopi in favorem Petri, dummodò hæc conditio in toto rigore non fiat a resignante, ita ut suspendat resignationem, sed tantum declaret Prelato modum conceptum a resignante, & servandum in provisione beneficii post absolutam renuntiationem factam. Hæc sunt blandæ cogitationes, quas prudens Episcopus solus resolvere potest, nullam omnino admittentem conditionem, sive rigorosam, sive blandam. Hoc enim pacto explorabit sinceritatem resignantis.

XXXI. Simoniacæ sunt renuntiationes reciproca, quibus tu renuntias in favorem Petri, ut is vicissim tibi renuntiet. Similiter simoniacæ sunt renuntiationes quas vocant *triangulares*, ut dum tu renuntias Petro, ut Petrus renuntiet Paulo, & tandem Paulus tibi suam renuntiet beneficium.

XXXII. QUÆST. IX. *An renuntiatio consensuali beneficiorum sit simoniaca?* RESP. Resignatio consensualis beneficii illa dicitur, quæ fit in manibus legitimi Superioris cum fiducia, quod ille in cuius favorem renuntiat beneficium, sibi, vel alteri resignabit idem beneficium, vel pensionem, aut quid aliud solvet. Resignatio fiducia cum pacto expresso, aut tacito, dubio procul simoniaca est, jure Divino, Naturali, & Humano veïta, ut omnes fatentur. Resignatio fiducia absque ullo pacto, sed cum spe, quod resignatorius titulo gratitudinis opportunè tempore idem beneficium, vel sibi, vel amico, consanguineo, vel cui volueris resignabit, aut partem fructuum solvet, quamvis absolute, & speculative possit absque simonia esse, in praxi tamen ferè semper simoniaca reputanda est.

XXXIII. Simoniæ rei sunt Canonici, qui principaliter choro assunt propter distributiones ut docet S. Thomas *quodlib. 8. art. 2. inquit: Clericus, qui vadit ad Ecclesiam principaliter propter distributiones quas recipit, tanquam finem operis, committit simoniam.* Faciliè allegerit quisque se non principaliter sed secundario pergere ad chorum propter distributiones. Sed serio conscientiam suam expendant, num revera chorum adeant propter divinum cultum. Unde colligere hoc queunt? Ex pluribus signis, ex devotionis fervore, modestia, attentione, qua celebrant divinas Laudes: ex omissione frequentandi chorum, quando nullæ, aut parvæ sunt distributiones.

CAPUT III.

De penis contra simoniacos, & de restitutione eorum, quæ per simoniam acquisita sunt.

I. QUÆST. I. *Subiacent ne penis contra simoniam conventionalem latæ, quando simonia non est completa ex utraque parte?*

RESP. Resignavit Petrus sub promissione centum aureorum Paulo beneficium: is promissam pecuniam non solvit. Ibi incurrunt ne penas contra simoniacos? Negant Sanchez, Lessius, Valentinia, & alii: quia usque dum non solvitur pecunia, non est simonia realis completa. Aliunde simonia mentalis non subiacet penis, ut omnes fatentur. Hæc opinio falsa est. Ad incurrendas penas contra simoniacos latas fat est rem spirituales tradi cum promissione solvenda pecuniæ. Tum enim simonia realis est, non mentalis. Penas incurrunt simoniaci, sive simonia sit contra Jus Divinum, sive contra Jus Ecclesiasticum. Quoniam lex non distinguit simoniacos Juris Divini, aut Ecclesiastici. Qui rei sunt simoniæ contractæ ob ingressum in Religionem, incurrunt excommunicationem ipso facto relevatam Papæ. Contendunt plures hanc penam non incurrere illos, qui rei sunt simoniæ contractæ in habitus receptione, sed tantum in professione. Sed hæc distinctio arbitraria est, nulloque modo eruitur ex lege. *Csp. 1. Extrav. de Simonia.*

II. QUÆST. II. *Quæ pena imposita sunt sacros ordines simoniacè recipientibus?* RESP. Qui per simoniam aliquem ordinat, aut ut ordinetur mediator est, anathemate innodatur, & ab ordinum quorumque collatione, & omnium pontificalium executione suspensus remanet, & ab Ecclesiæ ingressu, & omnium fructuum perceptione interdicitur, si suspensionem violaverit in pontificali munere. Ordinati vero sunt excommunicationi reservatæ Pontifici obnoxii; & ab omnium ordinum executione suspensi. Qui facti incius, alterius ope ordinati simoniacè est, ab executione ordinis suspensus remanet.

III. Qui sub titulo patrimonii scilicet ordinantur, non possunt ad superiores ordines promoveri, nec susceptum ordinem exercere valent, ut Tridentinum *sess. 21. can. 1. de Ref. statuit.* Qui conferunt, aut procurant simoniacè alteri beneficium, vel officium Ecclesiasticum per electionem, postulationem, confirmationem, nominationem, sive publicè, sive secretò, ipso facto excommunicationem incurrunt summo Pontifici reservatam: & hæc pœnæ obnoxii quoque est beneficium recipiens, ut habetur in Extrav. *Cum deservibile de simonia.* Præterea irritantur omnes collationes, & provisiones ejusmodi factæ. Quare simoniaci non sciunt fructus suos, sed ante iudicis sententiam restituere eos debent, & beneficium receptum dimittere, etiamsi simonia in seipso beneficiario à parentibus, amicis commissæ sit, ut S. Thomas *2. 2. q. 100. art. 6. ad 3. docet.*

QUÆST.

IV. QUÆST. III. *An simonia in beneficiarum collatione prior beneficiis ante ritè obtentis?* RESP. Negant communiter auctores ante iudicis sententiam simoniaci privati beneficiis quæ jure possidebat ante beneficium per simoniam acquisitum: quia, inquit, in nulla lege id expressum habetur. Excipitur tamen simonia fiducia, quæ vi constitutionis S. Pii V. non modo beneficii tali simonia comparati, verum etiam omnium antecedentium privationem inducit, quemadmodum simonia perpetrata cum examinatore, quæ ex Tridentino privat omnibus beneficiis antea ritè obtentis, nedum beneficio simoniacè acquisito. Tandem, qui beneficia per simoniam assequuntur, inhabiles remanent ipsa facto ad alia beneficia obtinenda ante iudicis sententiam, ut expressè S. Pius V. in sua constitutione *Cum primum* declaravit. Quod Salmanticenses ex Lessio, Sanchez, Castropalao ajunt, præfatam constitutionem non esse ulu receptam, merum commentum est. Utiq; non est ulu recepta à pluribus, quia reapse simoniam committunt. Sed hæc ratione neque Evangelium est à pluribus ulu receptum, quia violatur. Usus contrarius non efficit ut justæ leges sufficienter promulgatæ non obligent.

V. QUÆST. IV. *An acquisita per simoniam restitui debeant?* RESP. Resolutio affirmativa patet ex dictis, nempe omnia beneficia simoniacè obtenta, & eorumdem fructus restituenda esse. Salmanticenses *trati. 19. cap. 4. part. 3. num. 21. inquit: Quis emens beneficium non facit injuriam, sed patitur. Debat enim gratis accipere, quod dato prelo accept: & tantum peccat contra Religionem, cujus transgressio non obligat ad restitutionem. Nec etiam beneficium conferens peccat contra justitiam, aut ex jure Divino invalidam facit collationem, nem. Hæc doctrina damnata est ab Alexand. VII. n. 22. Non est contra justitiam beneficia Ecclesiastica non conferre gratis, &c. Ex præscripta doctrina plura inferunt citati auctores absurda collectaria, quæ caveri debent.*

DISSERTATIO III.

De Beneficiis.

CAPUT I.

Beneficii Ecclesiastici notio, & varia beneficiorum genera.

I. QUÆST. I. *Quid sit beneficium Ecclesiasticum?* RESP. Jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis Ecclesiæ propter aliquod officium spirituale, auctoritate Ecclesiæ constitutum. Dicitur *ius*, quia beneficiario ex justitia debentur fructus, tanquam laboris merces. *Perpetuum*, quia morte beneficiarii non extinguitur beneficium, sed vacat. *Ex bonis Ecclesiæ*, significatur quod bona, unde proveniunt fructus, sint Ecclesiæ, quia initio fideles bona

sua tradebant Ecclesiæ in sustentationem ministrorum. Propter aliquod officium spirituale, nempe administrandi sacramenta, celebrandi sacrum, canendi in choro, concionandi, &c. *Auctoritate*, &c. declarat beneficium debere esse Episcopi, aut summi Pontificis auctoritate constitutum. Hinc sex conditiones ad beneficium auctores requirunt. 1. quod sit Episcopi auctoritate fundatum: 2. quod rei spirituali sit annexum: 3. quod conferri clerico debeat: 4. quod sola persona ecclesiastica conferre illud valeat: 5. quod sit perpetuum: 6. quod collator nequeat illud sibi conferre.

II. QUÆST. II. *Quotplex sit beneficium?* RESP. Plura sunt beneficiorum genera. *Majora* sunt Papatus, Episcopatus, Abbatia; *minora* sunt plura alia. Præterea aliud est beneficium *regulare*, aliud *seculare*. Illud solis Religionis professis, Abbatia, Prioratus, & aliique Patriciæ; istud solis clericis votis Monasticis solutis conferri debet.

III. Dividitur præterea beneficium in *duplex & simplex*. Illud habet jurisdictionem in Clerum, populumque, & administrationem rerum Ecclesiasticarum. Ejusmodi sunt Papatus, Archiepiscopatus, Abbatia secularis, Plebanatus, & omnia beneficia curata, seu quibus animarum regimen annexum est, & jurisdictione. Istud nullam habet jurisdictionem, & administrationem, vel præminentiam, sed solum eidem annexum est debitum fundendi preces, inferendi altari, & alia ministeria Ecclesiastica exercendi, ut sunt Canonicius, Capellanæ, &c. *Præsimonia*, quæ sunt beneficia instituta ex proveniunt Ecclesiæ, conferenda juvenibus studiorum causa, conjunctum habent onus solvendi definitas preces.

IV. Rursus beneficium aliud est *electivum*, aliud *collativum*, aliud *mixtum*. *Electivum* à pluribus confertur per electionem confirmandam à Superiore. *Collativum* à Superiore confertur. *Mixtum* patrono designante Episcopus instituit, & confert.

V. Patrimonium, cujus titulo Clerici Sacros Ordines suscipiunt, beneficii rationem non habent. Dignitates, & alia officia, licet jurisdictione iudea annexa sit, propriè beneficia non sunt, ut Generalatus, Provincialatus, Prioratus, Guardianatus, &c. quia jure perpetuo percipiendi fructus carent, & idem dicendum de Vicario Generali Episcopi, Vicariis tamen perpetui Parochorum sunt beneficiarii, seu temporales.

VI. Capellanæ, quæ laici auctoritate sunt institutæ, beneficii ratione carent. Quæ verò Episcopi consensu erigunt, & instituta sunt, propriè beneficii rationem obtinent. Si quis, prævia Episcopi facultate, instituat Capellaniam, decernatque ut quoties vacaverit, eligatur Capellanus, qui tot in hebdomadam Missas celebret, non potest eligi qui non sit Sacerdos, aut saltem intra annum promovendus ad Sacerdotium. Quare falsa mihi est opinio illorum, qui docent, eligi posse quemlibet habentem 14. annos.

nos. Non minus falsa mihi est altera opinio plurium qui negant eligendum necessarium Sacerdotem, si Capellanus fundator dicat: *Presbiter, eligatur Sacerdos*. Sentus ipse communis dicitur eligendum Sacerdotem esse.

CAPUT II.

De pensionibus, & coadjutoribus.

I. QUÆST. I. *Quid sit pensio, & quis imponere eam jure queat?* RESP. Est jus percipiendi fructus aliquos ex beneficio alicui concessum, sive ad vitam, sive ad tempus. Alia est laicalis, alia Clericis in titulo spirituali fundata, & ad finem spiritualem ordinata, quæquæ Ordinem in accipiente supponit. Aliam vocant mixtam, quæ datur, aut Clerico pauperi, aut Parocho seu in alimentum. Solus Romanus Pontifex potest has adjicere pensiones super beneficiis. Episcopi possunt ipsi beneficiariis ob justam causam onus solvendi pensiones imponere: quia non onerant beneficia, sed personas: & ejusmodi pensiones desinunt obitu pensionarii.

II. QUÆST. II. *Quenam requiruntur cause, ut imponi liceat pensiones queant?* RESP. Tres jure assignantur. 1. Est ut resignatores habeant, dimisso beneficio, alimenta unde vivant: 2. est equalitatis ratio in beneficiorum permutatione, ut quando beneficium locupletius cum tenui permuat: 3. est finiendæ litis occasio.

III. Pensio moderata sit oportet, habita ad beneficium, cui imponitur, ratione; ita ut beneficiario semper remaneat ea fructuum pars, quæ congruæ suæ sustentationi sufficiat. Quare nunquam censendum est velle Pontificem gravare beneficium contra regulam præsentiam à Tridentino *sess. 24. c. 13.* de Reform. Ad validam pensionis impositionem communiter requiritur beneficiarii consensus.

IV. QUÆST. III. *Quinam sint Clericis pensionis capaces?* RESP. Pensio laicalis cuilibet laico, etiam feminae, si conditiones adfint, conferri potest. Clericis verò solis illis tradi valet, qui prima saltem tonsura initiati sunt. Aetas necessaria ad pensionem est 14. annorum. Excommunicati, & irregulares nullius pensionis capaces sunt. Illegitimi quoque incapaces pensionis sunt.

V. Beneficiarius solvere pensionem debet, antecessoris tamen pensiones solvere non astringitur, ut mihi probabilis videtur. Pensionarius de bonis pensionis Clericis non potest ad libitum disponere, sed superflua in pios usus distribuere astringitur, quicquid in oppositum dicant aliqui.

VI. Pensionarii onera sunt 1. recitatio Officii B. Virginis: 2. solutio decimæ papalis, & subsidii ad reparationem Ecclesiæ: 3. inservire pro modulo suo Ecclesiæ. Quid? Devorabunt ne pios Ecclesiæ redditus pensionarii, ut otio distuant, ut ludant, ut inserviant matronulis? Pensionarii manifeste pensiones, & beneficia antea obtenta debent. Sed hoc ex regulis Cancellariæ resolyendum relinquo.

VII. Pensio extinguitur 1. obitu pensionarii; 2. si Clericus militiæ adscribitur, monitusque eam non deserat: 3. professione ejusdem in aliqua Religione emissâ: 4. si matrimonium contrahat: 5. promotione ad Episcopatum: 6. si tonsuram, & habitum Clericalem ferre palam recuset: 7. si ipse pensionem remittat, nisi titulo pensionis esset ordinatus, quo in casu remittere illam nequit absque Episcopi auctoritate. Solis Cardinalibus, & paucis aliis concedi privilegium solet transferendi pensiones.

VIII. MONITUM. Hactenus pauca de pensionibus delibavi ex iis quæ communiter Canonistæ disputant. Exponenda origo pensionum, illarumque incrementum esset. Sed non est hujus loci, & temporis. Illud in transcurso moneo, redditus à piis fidelibus donatos Ecclesiæ esse in alimenta ministrorum, & pauperum illius loci in quo Ecclesiæ est, subsidium. Si beneficiarii gravati sint pensionibus, elemosinas distribuere nequeunt. Nunquam intellexerunt fideles ut sua bona cederent ad alendos extraneos, longè minus ad fovendum eorumdem luxum, & otium. Commune dumtaxat Ecclesiæ bonum verum, & vera utilitas potest esse justa ratio dandi pensiones moderatas illis tantum, qui vel non de magnatibus, & matronis, sed de Ecclesiæ optimè meriti, qui que in Ecclesiæ defensionem, & incrementum continent laborant. Sed hæc indicasse satis sit.

IX. QUÆST. IV. *Quotuplex sit Coadjutoria?* RESP. Duplex: una temporalis, & revocabilis; altera perpetua, & irrevocabilis. Prima assignatur Parocho seni non valenti suum officium peragere, cui datur coadjutor, qui illius vices supplet, assignato ex fructibus beneficii congruo stipendio. Coadjutoriam perpetuam cum jure succedendi in beneficium à Tridentino concedi prohibetur *sess. 24. c. 7.* de Reform. his verbis: *In coadjutoribus quoque cum futura successione idem possit observetur, ut nemini in quibuscumque beneficiis permittantur. Solum summum Pontificem posse interdum, causa cognita, & necessitate urgente concedere coadjutoriam cum futura concessione, Concilium idem declarat.* Coadjutoria non est beneficium. Coadjutores cum futura successione, jubente principali, inservire præbende, & canonicatui tenentur. Quando expediuntur litteræ Coadjutoria, si principalis obit, successio nulla est.

CAPUT III.

De Pastorum residentia.

I. QUÆST. I. *Utrum animarum pastores jure Naturali, & Divino resident in suis Ecclesiis teneantur?* RESP. Adfirmant communiter Theologi omnes: idque ex Scripturis sanctis evincitur. *Pecora tibi sunt? Attende illis, & si sunt utilia, perseverent apud te: Eccli. 7. & Rursus Prov. 27. Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuusque greges considera.* Christus Dominus luculen-

lentius hanc inculcat doctrinam Joann. 10. inquit: *Ego sum Pastor bonus. Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis. Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oves proprie, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit, & lupus rapit, & dispergit oves: & iterum cap. 20. Pasce oves meas: & S. Petrus episc. 1. c. 1. ait: *Pascite, qui in vobis est gregem Dei, non coactè, sed spontaneè secundum Deum.* Hæc divina testimonia luculentissima sunt.*

II. Pasce gregem Dei debent pastores, verbum sanctum predicando, docendo, sacramenta ministrando, infirmis assistendo, eundem à lupis defendendo. Demones enim, ut leones rugientes, & lupi famelici circumquærentes devorare gregem Dei. Numquid præfata munia exercere pastores valent; numquid solari viduas, erigere pauperes, pasce uno verbo gregem, si distent, queunt? Quare Tridentinum *sess. 23. c. 1.* de Reform. Juris Divini esse hanc residentiam declaravit. Hanc sententiam triumphali calamo, inquit Natalis Alexander, tractant Bartholomæus Caranza Archiepiscopus Tolentanus, Dominicus Soto, Cardinalis Cajetanus, Cardinalis Bellarminus, & plures alii.

III. QUÆST. II. *Romanus Pontifex, ejusque Cardinales tenentur resident in suis Ecclesiis?* RESP. Adfirmant omnes communiter Theologi. Juri enim Naturali, & Divino omnes subiecti sunt. Plures Canonistæ, Abbas Gonzalez, Barbosa, & alii defendunt, Cardinales institutos Episcopos residentem Romæ posse: quia, inquit, qui resident in capite, resident in membris. Hoc axioma supra quam dici potest vanum est, & istorum opinio falsa evidenter est hodie, & contra expressam Tridentini *sess. 23. c. 1.* declarationem, ubi Cardinales etiam residentie subiecti.

IV. QUÆST. III. *Quæ causa excusant Episcopos à personali residentia?* RESP. Eas exponit Tridentinum *cit. sess. 23. cap. 1.* his verbis. *Cum christiana charitas, urgenti necessitate, debita obedientia, ac evidenti Ecclesiæ, vel Reipublice utilitate aliqui nonnunquam absente possint, & exigenti; decretis eadem sancta Synodus, hæc legitima absentia causas à beatissimo Pontifice, aut à Metropolitanis . . . in scriptis esse approbandas, nisi cum absentia incidit propter aliquod munus, & Reipublice officium Episcopatus adiunctum: cuius quoniam causa sunt notoria, & interdum repentina, nec eas quidem significari Metropolitanis necessè erit. . . . Interca meminerint discessuri, ita ovibus suis providendum, ut quantum fieri poterit ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant.*

V. Absente à propria Ecclesia pastores valent, si absque ejusdem notabili detrimento charitas Christi postuletur, ut alii Ecclesiis periclitantibus succurrant, ut in Principum discordias componerent, quoties ad id illorum industria necessaria esset. Urgens necessitas defendendæ propriæ vitæ excusat à residentia, quando propriæ Ecclesiæ non imminet ex absentia detrimentum. Celebre est prodigiolum, & ad miraculum heroici viri S. Athanasi exemplum. Quando è contrario

absentia pastoris Ecclesiæ graviter obesse, tunc pro ovibus danda vitæ esset, ut Christus Dominus prescribit.

VI. QUÆST. IV. *Possunt ne Episcopi unius anni trimestre conjungere cum trimestre alterius anni?* RESP. Adfirmans aliquorum opinio falsa mihi est, legemque circumvenit. Hac opinione admittitur, possent Episcopi sibi præstiture viginti, tringinta vitæ annos, & omnium annorum trimestria copulare. Sed opponunt citati auctores Tridentinum non prohibere hanc copulationem. Verum habet: quia Tridentinum noluit prævidere omnia commenta. Parochi, & ceteri omnes curam animarum habentes, sicuti Episcopi, jure Naturali, & Divino tenentur residentem.

VII. Cause excusantes Parochos à residentia sunt illæ, quæ excusant Episcopum: *Christiana charitas, urgenti necessitate, debita obedientia, evidenti Ecclesiæ necessitate, vel reipublice utilitate.* Semper tamen cause istæ ab Episcopo cognoscendæ sunt, & probandæ. Neque Cardinales, neque Episcopi occupare in propria servitute Parochos, aliove pastores valent. Immo neque studiorum causa absente à suis Parochiis valent Parochi: quia si rudes sint, & ignari, dimittere Parochias debent. Privilegium quod Tridentinum *sess. 5. c. 1.* de Reform. concecit beneficiariis, nempe Canonice docentibus revera sacram Scripturam in publica Universitate, non extenditur ad Parochos. Nec suffragatur privilegium Eugenii IV. *Qui creditum, &c.* Verum derogata, & nulla esse ejusmodi privilegia constat ex verbis Tridentini *sess. 23. c. 1.* ubi hæc habentur. *Nec executionem, quod est privilegium, licentia . . . statuto etiam juramento, vel quacumque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, que potius corruptela censenda est . . . vel vigore EUGENIANÆ constitutionis suspendi posse.* Quid expectari luculentius potest?

VIII. Obligati quoque sunt ad residentiam Canonici, Præbendati, Mansionarii, Capellani Ecclesiæ Cathedralis. Electi ad beneficia intra tres menses tenentur suscipere ordines illis annexos, ut Tridentinum *sess. 23. c. 2.* de Reform. declarat. Electi ad beneficium curatum, nisi intra annum capta possessione promoveantur ad Sacerdotium, privantur beneficio:

CAPUT IV.

De qualitatibus ad validam, & licitam beneficiorum acquisitionem necessariis.

I. QUÆST. I. *Quæ gratia requiritur in promovendis ad beneficia Ecclesiastica?* RESP. De eligendo ad Papatum nihil sacri canonis decernunt. Ad Episcopatum requiritur annus 30. completus: in Gallis latè est annus 27. Aetas requisita ad Canonicatus, aliasque dignitates definita est à Tridentino *sess. 24. c. 12.* & est omnibus nota, quin egeat explanatione.

II. QUÆST. II. *Quæ scientia, & morum probitas requiritur in promovendis ad beneficia?* RESP. De scientia jam dictum supra est, & fo-

ritualis conferatur, sive post ipsam, sive simul cum ipsa.

X. Quid expressius contra Tridentinum, contra omnes sacros canones proferri valeat, profecto me laet. Ad rationem simoniae requiritur voluntas commutandi pecuniam cum re spirituali, tantique assumendi? Qui hanc haberet voluntatem, haereticus impudentissimus esset, nedum simoniacus. Quis Catholicorum unquam asseruit pecuniam aequare rem spiritualem ordinis omnino superioris posse? Hæc opinio, meo iudicio, re ipsa continetur in scriptis damnatis thesibus. Hæc quippe doctrina admittit, nullam in mundo simonia est. Si plura cupis, consule tom. X. lib. 1. diff. 3. c. 3. Nec lubet in doctrina evidenter falsa convellenda diutius immorari.

XI. QUÆST. II. Utrum liceat dare temporale sub spe obtinendi à donatario spirituale, & contra, titulo amicitia, & gratitudinis? RESP. Adfirmat P. Billuart, dummodo sincere, & non fide expectetur ut donum spontaneum ex mera gratitudine, amicitia, & liberalitate, & non titulo muneris temporalis debitum. Quoniam, inquit, hoc est dare temporale ut motum quidem obtinendi spirituale, sed mediante alio motivo benefico, scilicet gratitudine, & amicitia.

XII. Hæc sunt pura, putaque commenta ad inculpandum simoniae scelus excogitata. Cohærent omnia, & præcipue Tridentinum prohibent dare pecuniam, non animum, non modum dandi. Concilia prohibent dare rem temporalem pro obtinenda re spirituali. Inexplicite excogitatus est modus dandi, quando res ipsa datur pecunia. Nec collatores beneficiorum, ordinum &c. curant utrum pecunia detur titulo pretii, vel imitamentum, remoti, aut proximi, aut antidorali gratitudinis motivo, dummodo res ipsa detur, & ipsi res ipsa accipiant. Hoc unice curant, cætera desident. Admissa hæc præfationum, & distinctionum farsingine, nulla in mundo simonia esset.

XIII. QUÆST. III. An sacramentorum venditio sit simoniaca? RESP. Adfirmant omnes, dum pro sacramentorum administratione aliquid exigitur. Similiter simoniacus esset qui venderet Eucharistiam. Quæ sacris ministris dantur, sunt ad eorum sustentationem destinata, minime ut pretium administrandi sacramenta: dignus est enim operarius cibo suo, inquit Evangelista Matth. sicur & Sacerdoti celebranti datur elemosyna pro eisdem sustentatione.

XIV. Qui concionantur vel propter plausum, vel propter lucrum, simoniaci sunt, ut docet Angelicus 2. 2. q. 100. a. 3. ad 2. Si Sacerdos in articulo mortis nolle baptizare absque pecunia, si baptizandus puer esset, quisque alius etiam laicus baptizare posset. Si baptizandus esset adultus, & nullus esset nisi Sacerdos simoniacus, tunc suppleret baptismum flaminis, ut docet S. Thomas 2. 2. q. 100. a. 2. ad 1. Quare rejicitur opinio eorum qui docent dari posse pecuniam ad instigendam voluntatem avari Sacerdotis. Verum commentum istud est proflus inane. Simonia similiter est quidquam accipere pro ad-

ministracione sacramentalium. Quæ tribui solent pro cantu Missæ, pro officio funebri, pro processione &c. à simoniae labe immunia sunt, quia dantur juxta laudabilem consuetudinem in ministrorum sustentationem.

XV. P. Nicolaus Mazzota tra. 3. diff. 3. q. unic. de Simonia recenset multos docentes aliquid recipi posse absque simonia pro obligatione exercendi spiritualia, quod hæc obligatio sit à functione ecclesiastica separata. Refert quoque oppositam sententiam. P. Mazzota methodum innotuit P. Lacroix proponendi collectionem probabiliorem contrariam opinionum, ut lectores eligere queant quæ sibi magis arident & blandiuntur. Prior opinio jam proscripta est.

XVI. QUÆST. IV. An sit simonia vendere, aut emere actus jurisdictionis potestatis ecclesiasticæ? RESP. Distinguant communiter auctores jurisdictionis potestatem, quæ spectat forum conscientie, ut absolvere à peccatis, & potestatem quæ ad forum externum attinet, ut dispensare in votis, in legibus, visitare, condemnare &c. Pro his omnibus quidquam accipere simonia est, quia actus isti spirituales sunt. Similiter simonia est quidquam exigere pro licentia audiendi confessiones, absolvendi à censuris, pro concessione indulgentiarum, pro facultate dispensandi in votis, juramentis, pro assensu Parochi ad matrimonium, pro electione, collatione, confirmatione beneficiorum, &c.

XVII. QUÆST. V. Simonia ne est quidquam accipere pro ingressu in monasterium? RESP. Concilium Tridentinum sess. 25. c. 16. hæc statuit. Sed neque ante professionem, excepto vitio, & vestitu novitii, vel novitiæ illius temporis, quo in probatione est, QUOCUMQUE PÆTEXTU... Monasterio aliquid ex bonis ejusdem tribuatur. Convenit penes omnes jure naturali, divino, & ecclesiastico vetitum esse aliquid tanquam pretium accipere, vel tradere sine pro habitu sacri susceptione, sive pro monastica professione. Hæc duo certa sunt penes omnes. Verum Casuiste plures, qui pecuniam considerant, & ut pretium, & ut motum primarium, secundarium, proximum, remotum, & ut titulum antidorali obligationis, & gratuita compensationis, omnem simoniam de medio tollunt. Sacri vero canones, qui prohibent quidquam accipere, vel tradere pro ingressu in Religionem, ad hoc sunt luculentis, ut omnes præfatas distinctiones, & excogitata commenta profligant. Consule tom. 10. lib. 1. diff. 3. cap. 5.

XIX. QUÆST. VI. Est ne simonia jure Divino vetita, beneficiis quæcumque conferre intuitu temporalis emolumentum? RESP. Duo in beneficiis includuntur jura. Aliud spirituale, seu jus administrandi spiritualia, & dicitur officium; aliud jus percipiendi temporalia, & dicitur beneficium. Juxta omnes simonia est omni jure vetita; à qua nec Papa dispensare potest, venditio beneficii prout jus dicit administrandi spiritualia. Disputant auctores, num sit simonia jure Divino vetita captare, vel conferre beneficia intuitu solius temporalis emolumentum? Negant aliqui. Sed

hæc

hæc opinio falsa mihi est, quia jus ad temporales redditus ita annexum est cum jure ad officia spiritualia, ut separari nullo modo possit. Distinguentur sunt fructus beneficii, quos vendere, locare, permutare beneficiarius potest, à jure percipiendi hos fructus. Hoc jus beneficiale inseparabile est à priori jure administrandi spiritualia. Idcirco qui unum vendit, vendat & alterum necessum est.

XX. Offerre aliquid Sempronio, ut intercedat apud collatorem, simonia est. P. Lacroix continuo adjicit distinctionem: si des pro labore non est simonia. Et hanc opinionem transcribit P. Mazzotta, tra. 3. d. 5. cap. 3. inquit: „ Si autem des aliquid intercessori, sive mediato, sive immediato, non quidem pro intercessione, sed pro labore, lucro cessante, damno emergente, dispendio temporis, &c. in eundo, & redeundo, non est simonia; quia ista sunt, quid temporale omnino extrinsecum. Croix n. 91. & alii communiter.

XXI. Revera Croix totidem verbis hanc opinionem docet cum Diana, Castropalao, Raynando, & aliis. Iustus opinionis falsitas, & laxitas imbecillitati meæ evidens est. Tradere pecuniam pro intercessione apud collatorem beneficii simoniam esse fatetur auctores isti: tradere vero pecuniam pro tempore impendendo, pro lucro cessante, & damno emergente in eundo, & redeundo, non est simonia. Ecce? Quia hæc sunt quid temporale omnino extrinsecum. Poregregie. Cedo. Fieri ne intercessio valeat sine aliquo temporis dispendio, sine accessu, & recessu à collatore? Si quis intercedere debet, loquatur oportet. Ut loqui valeat, tempus requiritur, & accessus, recessusque. Ergo si simonia est tradere pecuniam pro intercessione, simonia quoque est tradere pecuniam pro eisdem necessario annexis. Etiam ipsi collatori dari pecunia poterit, non pro collatione, sed pro dispendio temporis in collatione insumpti. Diana excogitavit has distinctiones, ex Diana Castropalao, ex Castropalao Lacroix, ex Lacroix Mazzota: & postea concludunt: Ita communiter Doctores. Imperiti lectores hæc legentes putant Doctores Ecclesie ita docere: hæc tuta conscientia simoniam committunt. En quam verum sit, quod initio dixi, admittis his opinionibus, nullam dari in mundo simoniam.

XXII. Venditio habituum ordinum militarium, qui dantur Religiosis choro, & divino officio deputatis simonia est. Similiter vendere pensiones erectas in titulum beneficii, ut præbendam, seu beneficia simplicia, simonia est, ut fatetur omnes. Plura de his pensionibus statuit S. Pius V. in Bulla, quæ incipit: Ex proximo. Quispiam asserit hanc Bullam nullibi esse receptam. Sed fallitur, & fallit. Testantur quippe Salamanticensis, num. 74. in Hispania esse receptam. Et communis sententia docet ejusmodi pensiones redimi, aut vendi non posse absque simonia. Simoniaca quoque est venditio jurispatronatus Ecclesiastici.

XXIII. Qui electus est ad beneficium, habetque collationem à legitimo Superiore, licet

Tom. II.

nondum possideat, habet jus in re. Idcirco potest pecunia redimere injustam vexationem, dummodo revera sit injusta, absque simonia, ut docet S. Thomas 2. 2. q. 100. art. 2. ad 5. Redimere contra vexationem ante acquiretum jus in re pecunia, est simonia, ut ibidem S. Thomas asserit. Distinguntur tamen auctores vexationem intentatam contra jus acquirendum ab eo qui obesse, sed non prodesse valet, à vexatione intentata contra jus acquirendum ab eo qui obesse, & prodesse potest. Quando redimitur vexatio ab eo qui obesse, & prodesse valet eligendo, confirmando, &c. simonia committitur. Redimere vero vexationem intentatam ab eo qui obesse, sed non prodesse potest, nulla est simonia.

XXIV. Commutare res spirituales pro spiritualibus nulla est simonia, exceptis beneficiis. Quare licitum est tunc hæc hebdomada celebrare quatuor Missas pro Petro, ut totidem alio tempore pro te Petrus celebret. Sic tradi possunt reliquæ pro reliquis.

XXV. QUÆST. VII. Permutatio beneficia valet absque simonia? RESP. Jure Ecclesiastico vetitæ sunt omnes beneficiorum permutaciones, & simoniacæ declaratæ, nisi accedat Superioris auctoritas, & dispensatio. Licet enim tituli beneficiorum spirituales sint, & hæc ratione spirituale pro spirituali commutari possit; nihilominus, quia beneficiorum tituli annexi sunt redditus temporales, qui avaritiam accendunt; idcirco Ecclesia prohibuit ne absque Superioris auctoritate hæc permutaciones fiant. Nominè beneficiorum intelliguntur omnia spiritualia, quæ annexa habent emolumenta temporalia. Sufficit, & exigunt auctoritas illius Superioris qui beneficia contrahit. Quare Episcopus nequit facultatem concedere permutandi beneficia collata à Superiore, nempe à Papa. Si beneficia sint in diversis Diocæbus, utriusque Episcopi consensus necessarius est, vel Patronorum, qui jus habent nominandi, & presentandi.

XXVI. Permutatores beneficiorum possunt simul honestas condiciones inire mutuo, & eas proponere legitimo Superiori. Alibi evincunt hæc permutaciones raro licitas esse. Acceptio pecunie pro collatione beneficii non modo simoniaca est, sed etiam contra justitiam, & oppositam opinionem damnavit Alexander VII. n. 22.

XXVII. Episcopi nequeunt concedere facultatem permutandi beneficium cum pensione clericali spirituali. Si pensio sit laicalis, nullo modo neque Pontificis auctoritate permutari cum beneficio potest, ut patet. Quando beneficia sunt inæqualia, vel in redditibus, vel in dignitate, non possunt compensari pecunia, seu rei temporalis accensione, quidquam nonnulli in oppositum dicant.

XXVIII. Transactio in componenda lite super beneficio simoniaca est, si fiat absque Sedis Apostolicæ auctoritate. Plura de hac re disputant aliqui, quæ expendere non vacat, ut oportet inutilia, quia ad Apostolicam Sedem ea dirimere attinet.

S 3

XXIX.

terminatur, lege S. Thomam 2. 2. q. 62, art. 2. ad 4.

IX. QUÆST. II. *Translatio Episcoporum est ne Jure Naturali, & Divino, an tantum Ecclesiastico prohibita?* RESP. P. Suarez tom. 3. de Religione, lib. 1. cap. 16. cum aliis defendit, Jure tantum Ecclesiastico eam vetitam esse. Soto, Carthusianus, Bannez, Salmanticenses propugnant translationem hanc Jure Naturali, & Divino prohibitam esse. Evincunt auctoritate Innocentii III. cap. Inter corporalia, ubi hæc decernit. *Cum ergo fortius sit spirituale vinculum quam carnale, dubitari non debet quin omnipotens Deus spirituale conjugium, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam, suo tantum iudicio reservavit dissolvendum, &c.*

X. Conjugium istud spirituale non in omnibus matrimonio assimilatur, cum istud sacramentum sit, non subiectum humane potestati. Subdit tamen Innocentius III. divina potius, quam humana potestate dissolvi vinculum illud spirituale, quando Romani Pontificis auctoritate Episcopus removetur ab Ecclesia, & transfertur in aliam. Hinc collige hanc translationem fieri minime posse, nisi urgentissima, & evidentissima causa occurrente, quæ cedat in commodum, & utilitatem non Episcopi, sed Ecclesiæ. Quamobrem, quid dicendum sit de illis Episcopis, qui primò accipiunt unam Ecclesiam in sponfam ea intentione, ut hæc via sit, & gradus ad aliam, & aliam despondendam, donec tandem inveniant unam pulcherrimam, idest ditissimam, & opulentissimam, iudicent sapientes. Num isti adulteri, & non sponsi, lupi, non pastores habendi sint, aliorum esto iudicium. Neque opponas, quæ Juris Naturalis, & Divini sunt, non esse dispensationem etiam pontificis obnoxia: quoniam alia sunt Juris Naturalis, & Divini absolute; alia quæ presupponunt actus liberos humanos, quibus positus confurgit Jus Naturale, & Divinum. Hoc non illud lubjaceat dispensationi, seu verius interpretationi summi Pontificis, qui, ut Dei vices gerens, interpretatur ejusmodi leges. Vide tom. 3. de Votorum dispensatione.

XI. Confirmatio est actus qui plenum jus tribuit electo, seu presentatio ad dignitatem ad quam electus est. Confirmator explore aotes electorum debet, & digniorem confirmare.

XII. Summus Pontifex habet potestatem conferendi omnia beneficia cujuscumque generis in universa Ecclesia. Archiepiscopi, & Episcopi in suis Diocesis, Concilium œcumenicum, Cardinales Ecclesiarum quarumlibet titulos, Cardinales à latere in provincia legationis conferre beneficia valent. Ecclesiæ Cathedralis Capitulum simul, & Episcopus potestatem habent dispensandi Canoniciatus, & præbendas. In diversis Ecclesiis diversæ obtinent consuetudines. Capitulum sede vacante conferre beneficia nequit ex reg. 2. Concilii.

XIII. QUÆST. III. *Quid sit resignatio beneficii?* RESP. Vacare beneficium potest, vel

per obitum beneficiarii, vel per renuntiationem, quæ est voluntaria beneficii dimissio coram Ordinario legitimo facta. Duplex est: altera expressa verbis; altera tacita per actus contrarios retentioni beneficii, ut per matrimonium, per actum militarem, per professionem religiosam, &c. Episcopi solas resignationes simplices admittunt; Pontifex omnes conditionatas. In Bulla S. Pii V. an. 1568. data plures assignantur cause resignationis. 1. Si beneficiarius sit senex septuagenarius; 2. si sit valetudinarius; 3. si sit paralyticus, apoplecticus, lunaticus, leprosus, &c. 4. si sit claudus, mutus, furcus; 5. si sit homicida, sodomiticus, concubiniarius, blasphemus; 6. si sit censuris Ecclesiasticis innodatus; 7. si plura beneficia obtinuerit, quæ simul administrare nequeat; 8. quando ob inimicitias capitales nequit administrare. Aliquæ ex his causis inducunt resignationem necessariam.

XIV. Post triennium omnia beneficia resignari valent. Si beneficia sint iurisdictionis, necessarius est consensus patroni. Beneficiarius in articulo mortis renuntiare nequit cum spe regressus, ut Tridentinum sess. 25. c. 7. de R. form. declarat. Resignationes in favorem alterius sunt simoniacæ. Istorum usus sensim sine sensu in vetus est circa finem sæculi xv. contra omnes antiquos canones. Quæ heinc consequntur absurda exprimi nequeunt. Dispensationes, quibus honestari ejusmodi successiones solent, frequenter obrepticæ sunt, & subrepticæ: idèque coram Deo nullæ.

XV. Permutatio affinis est resignationi in favorem alterius, & solum differt, quod in permutacione resignatio est mutua. Si quis solum habens jus ad rem, permutat cum altero habente idem jus, aut in re, simoniacæ est permutatio. Ad licitam permutacionem semper requiritur major Ecclesiæ utilitas. Beneficiarius per matrimonium contractum amittit beneficium, etiam si postea matrimonium deprehendatur nullum. Nam, si revera intendit contrahere, ipso facto respuit beneficium. Si sicè contrahit, meretur privati. Hoc mihi probabilissimum est, missis argumentationibus plurium.

CAPUT VI.

De pluralitate beneficiorum.

I. **T** Tridentinum sess. 24. c. 17. de Reformatione statuit: *Illi verò, qui in presentibus plures parochiales Ecclesias, aut unam Cathedralium, & aliam Parochialem obtinent, cogantur omnino, quibuscumque dispensationibus, ac unionibus ad vitam non obstantibus, una tantum Parochiali, vel sola Cathedrali retenta, alias Parochiales infra spatium sex mensium dimittere: alioquin tam Parochiales, quam beneficia omnia, quæ obtinent, ipso jure vacare censentur; nec ipsi antea illa obtinentes, tuta conscientia fructus post dictum tempus retineant.*

II. Qui itaque plura beneficia habet, quæ

simul administrari nequeant, intra duos menses renentur renuntiare beneficiis, quæ cum primo obtento administrare nequit. Addit Tridentinum ibi sub initium: *Cum Ecclesiasticus ordo pervertitur, quando unus plurium officia occupat Clericorum, sanctæ sacris canonibus cautum fuit, neminem oportere in duobus Ecclesiis conscribi. Verum quoniam multi improbe cupiditatis affectu seipso, non Deum decipientes, ea quæ bene constituta sunt, variis artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere non erubescunt; sancta Synodus debitam regendis Ecclesiis disciplinam restituere cupiens, presentis decreto, quod in quibuscumque personis quocumque titulo, etiam si Cardinalatus honore fulgeant, mandari observari, statuit, ut in posterum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conscribat. Quod quidem si ad vitam ejus cui conscribitur beneficium sustentandum non sufficit, liceat nihilominus aliud simplex sufficere, dommodò utrumque personalem residentiam non requirit, eidem conscribi. Hæcque non modo ad Cathedralium Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia, pertinet, &c.*

III. Nemo, etiam Cardinalis sit, habere plura beneficia jure potest, non quidem simplicia si unum sufficit congruè sustentationi. Si curata beneficia sint, etiam si unum non sufficiat, non propterea possidere plura licet. Hæc clara, & luculenta sunt.

IV. QUÆST. UNIC. *Utrum pluralitas beneficiorum Jure Naturali, nedum canonico, vetita sit?* RESP. Aliquæ actiones Jure Naturali ita vetitæ sunt ut in nulla circumstantia licite evadere queant, ut perjurium, adulterium, fornicatio, &c. Alie sunt jure quidem naturali vetitæ, ut homicidium, quod aliquando auctoritate publica licitum est. In hoc secundo genere collocat S. Thomas quodlib. 9. art. 15. habere plures præbendas. *Sunt verò quædam actiones, quæ absolute consideratæ deformitatem, vel inordinationem quandam important; quæ tamen aliquibus circumstantiis advenientibus bonæ efficiuntur; sicut occidere hominem, vel percutere, in se deformitatem quandam importat; sed si addatur occidere malefactorem propter justitiam, vel percutere delinquentem causa disciplinæ, non erit peccatum, sed virtuosum. In numero harum actionum videtur esse habere plures præbendas. Quamvis enim aliquæ inordinationes continent; tamen alie circumstantiæ possunt supervenire ita beneficiarum actum, quod prædictæ inordinationes totaliter evacuantur; ut puta, si sit necessitas in pluribus Ecclesiis ejus obsequio, vel possit plus servire Ecclesiæ vel tantumdem absentem, quam alius presentem, & si quæ alia sunt hujusmodi. Et tunc istis conditionibus supervenientibus cum recta intentione, non erit peccatum, etiam nulla dispensatione interveniente, si consideretur tantum Jus Naturale: quia dispensatio ad Jus Naturale non pertinet, sed solum ad positivum.*

V. Pluralitas beneficiorum, inquit Angelicus, absolute vetita est jure naturali. Vestita circumstantiis utilitatis, & necessitatis Ecclesiæ licite evadere potest. Sublatiis his circumstantiis

Tom. II.

nulla dispensatio honestate valet beneficiorum pluralitatem, ut concludit ibidem S. Thomas. Si autem antiqua jura sunt per consuetudinem abrogata, tunc prædictis circumstantiis supervenientibus, etiam sine dispensatione licitum est plures præbendas habere, sine quibus circumstantiis licitum non est, quantumcumque dispensatio interveniat: eo quod dispensatio humana non aufert ligamen Juris Naturalis, sed solum ligamen Juris positivi, quod per hominem statuitur, & per hominem dispensari potest.

VI. Opponunt. Consuetudo obtinet penes, vel ipsos Ecclesiasticos probos, benèque moratos plura habendi beneficia. Respondeo, sublatiis recentibus circumstantiis pluralitatem beneficiorum repugnare ipsi naturali juri, quia unus pluribus Ecclesiis simul infervere nequit, neque plures distinctos greges pascere simul, neque in pluribus choris disitis simul canere. Fictitia, & larvata est dispositio illa quæ jus naturale violat.

CAPUT VII.

Beneficarii ex justitia, nedum ex charitate stringuntur dispensare omnia superflua pauperibus.

I. **A**uctores nescio qui, ut Pauli Comitoli elegantissimi & doctissimi Jesuitæ verbis utar, novam, periculosamque opinionem post mille & quingentos annos in christianam Rempublicam invhere conati sunt, quæ itis qui beneficia obtinent ecclesiastica, fructuum inde perceptorum absolutum dominium tribuunt. Quæ sanè opinio sua ipsa novitate confoditur. Sententia quæ astrictis justitiæ vinculo Ecclesiasticos ad distribuenda superflua pauperibus defendit, suapte natura perspicua est, quindecim seculorum præscriptione fulta, Conciliorum, Canonum, SS. Patrum, Pontificum auctoritate, arque in vestris rationum momentis munita.

II. Quamquam, ut initio beneficiarios doceam, parum, immò nihil iis suffragatur opinio juniorum. Convenit enim penes omnes tum Theologos, tum Canonistas, præceptum charitatis sub interdito æternæ damnationis urgere Ecclesiasticos ad superfluum elemosynam. Quo verò in ignem æternum descendant ob violatum præceptum sive justitiæ, sive charitatis, quid quæso illis prodest, ut advertunt Dominicus Soto, Bellarminus, & ceteri Theologi? Heinc est quod paucis controversiam hanc absolvam. Voluminem implem si omnia Patrum, Conciliorumque testimonia isthuc transferere vellem, quæ beneficiarios illos qui Jesu Christi, suorumque pauperum patrimonium prodigunt in fovendo luxu, ambitione, fastu, in ditandis confanguineis, in munerandis matronulis, in frequentandis theatris, comedis, ludis, in alendis canibus, fures, latrones, favos raptotes vocant. Obvia hæc sunt & compta.

III. Doctissimus Pontifex BENEDICTUS XIV. in sua Synodo Diocesana pag. 234. n. 3. hæc scribit: *Certum pariter est, ante factam distributionem bonorum ecclesiasticorum, debuisse Episcopum, ad quem*

T

quem

quem pertinet eorumdem administratio, partem singulis assignatam fideliter largiri, nec potuisse absque violatione iustitiae commutative pauperes fraudare ea quarta parte proventuum quae iuxta eius aevi disciplinam erat pauperum indigentibus sublevandis destinata: quod quidem onus ex ea profuens iustitiae virtute, iis in locis in quibus nondum facta est praedita divisio, etiamnum incumbit Episcopis, Abbatibus, aliisque beneficiariis, quorum ecclesiasticis redditibus sunt illi admixti, pauperibus, aut Ecclesiae fabricae iuxta praesentem institutionem attributi. Ex quibus propterea si aliquid sibi usurpent, sunt iniusti rei alienae detentores, & tenentur ad restitutionem.

IV. In praesentia indivisa haec bona beneficiatorum sunt. Ergo iustitiae vinculo ligati sunt beneficiarii ad distribuenda pauperibus superflua. Et primum jam inde a principio peractae divisionis administratio portionis pauperum penes Episcopos semper, & beneficiarios remansit. Numquam pauperum coetus assignata fuit portio reddituum ecclesiasticorum. Numquam pauperes sub portione administratione, & dominio potius sunt. Sed Episcopi, & beneficiarii aut seipsum, aut ministrorum opera, portionem hanc, quae modo major, modo minor erat, iuxta maiorem, aut minorem reddituum abundantiam distribuunt. Hoc ex plurium Conciliorum decretis quae retuli tom. 2. diff. 6. c. 18. evidens est. Pluribus in locis pauperes in tabulis, seu matriculis Ecclesiarum descripti erant, & matricularii vocabantur.

V. Haec luculentem constat quam sit chimæricum commentum quod sibi fingunt oppositae doctrinae patroni. Existimant isti, redditus ecclesiasticos vivum quoddam esse stabile, & permanens, tributum in partes quatuor, ad praesens usque tempus consistere, nulli obnoxium vicissitudinis. Existimant pauperum portionem de viva detractam, & re separatam in pauperum devenisse dominium. Quod commentum quam sit vanum nemo non videt. Reditus ecclesiastici sub initium fidei Episcoporum commisi in communi possidebantur, & ab Episcopis ministrorum opera singulis, prout opus erat, dividebantur. Restigescens charitate, & Ecclesiasticorum avaritia invalescente, Episcopi aliqui, neglectis pauperibus, Ecclesiarum cultu, Cleroque, in suos & consanguineorum profanos usus, sacros proventus convertentes, omnia suis faucibus deglutiebant. Tum Conciliorum decretis portio reddituum sacrorum imperata fuit, Clero, Ecclesiae cultui portiones separatim assignatae fuere; sed pauperum portio bonis beneficiatorum permixta, singulis annis taxata ab ipsis beneficiariis conferebatur pauperibus. Sacri redditus illis mutationibus, quibus omnes res temporariae, subiecti fuerunt. Temporis successu iuxta augmentum, vel decrementum reddituum, qui à Christi fidelibus in dies conferebantur, crescebat, aut diminuabatur pauperum portio. A tempore primae divisionis ad hanc usque aetatem nostram innumera sunt instituta beneficia, Episcopatus, Capellaniae &c. Amplissima praedia, fundi, census, & ingentia bona Ecclesiae donata sunt. Quando nam de istis

dempta fuit pauperum portio? Quisnam aegrotus, aut dispensator, praeter Episcopos, & beneficiarios, institutus? Evidens ergo est pauperum portionem semper & iterum semper immixtam permanisse bonis beneficiatorum.

VI. Confirmat ea quae diximus luculentissima ratio à facto evidenti repetita. Cujuscumque saeculi Pontifices, Concilia, Patresque voces exaltarunt adversus Episcopos, & beneficiarios, quod pauperibus subvenire negligebant. Istos semper redarguerunt tamquam Christi, & pauperum patrimonii dilapidatores. Consule omnia Concilia, & Patres ab antiquo ad hoc usque tempus: nullibi invenies vel leve vestigium, quod aliquis aegrotus sive dispensator portionis pauperum, distinctus à beneficiariis, increpatus fuerit ut infidelitatis, & dispensationis reus in sua administratione. Verum semper exprobrantur Episcopis, & beneficiariis infidelem pauperum portionis administrationem: istos solos accusant, improbant istis solis pauperum curam tamquam patribus committunt & praecipunt: istis solis veant ne pauperum patrimonio ditescant, aut divites efficiant consanguineos, aut in luxum, saltumque Christi redditus convertant. Hoc idem docet posterioris aetatis Patres, & Doctores, Petrus Damianus, Gratianus, Bernardus, Raymundus, Thomas, Bonaventura, Albertus Magnus, Aleris, Antoninus, Bernardinus, Paludanus, ceterique communiter. Quid quod adversarii nunciam indicaverunt administratores portionis pauperum distinctum à beneficiariis, vel portionem pauperum separatam à bonis beneficiatorum extare, vel extitisse? Quod quidam effugerint portionem pauperum ad hospitalia pervenisse, chimæra est manifesta. Quis Patrum, quodnam Concilium unquam redarguit, aut increpavit hospitalia, quod non distribuunt redditus beneficiatorum, Episcoporum, pauperibus? Percurramus omnia beneficia tum episcopalia, tum parochialia, tum capitularia à sex & amplius saeculis. Provoco adversarios ut vel unius beneficii iactatae divisionis documenta prodant. Perhibeant beneficiarii divisionem reddituum ecclesiasticorum, quos nunc percipiunt; & continud illos absolviunt à debito non solum iustitiae, sed etiam charitatis elemosinae distribuendae. Si enim iusta divisio est, nihil superflui erogandi habent. Sed documenta authentica adferre debent. Quid? Frater excludere ne fratrem possit à communis patrimonii portione eidem debita, nisi evinceret documentis & quidem luculentis, divisionem factam fuisse, suamque portionem jamdiu habuisse? Nimirum perdidicimus sese propinquant, si divisionem obtulerent peractam iv. aut v. saeculo, quando hodierna beneficia necdum instituta erant. Non fecit ac si frater excluderet ceteros fratres à patrimonii communis divisione, quia iure gentium à tot saeculis inuenta fuit divisio omnium bonorum.

VII. Evidens ergo, competuntque manet pauperum portionem Episcoporum, & beneficiatorum redditibus permixtam esse, ejusdemque solos beneficiarios administrandae onere devinctos esse.

Quo

Quo postea hanc conficio argumentationem. Adversarii ipsi uno ore fatentur, sublata divisione bonorum Ecclesiae, beneficiarios iustitiae vinculo astringi ad eroganda superflua in pauperes. Divisio iactata chimærica est. Ergo concedere necessario coguntur, hodie beneficiarius ex debito iustitiae obstringi ad dispensanda superflua in pios usus, & in pauperum subsidium.

VIII. Argumentationes ineluctabiles sunt, rationum momenta invidua. Verum avaritia, ambitio, superbia ita mentem dementant, ut nec lucem meridianam videre sinant. Accedit auctoritas quorundam Casuistarum, qui licet communiter obligent beneficiarios ex debito charitatis ad eroganda superflua, & ob istius praecipii violationem reos aeternae damnationis pronuntiant: tamen non desuere Probabilistae qui etiam à praecipio charitatis liberant beneficiarios. Lessius, Baunius, & alii adeo communem doctrinam laxarunt, ut doceant solo praecipio ecclesiastico teneri beneficiarios ad dispensanda superflua. Vel ipse Diana tom. 4. tr. 7. res. 20. inquit: *Ego huic sententiae non assentior, cum sit contra communem, & omnino respiciendam esse puto.* Vel ipsi laici christiani naturali praecipio charitatis tenentur dispensare pauperibus superflua. Et Lessius, & Baunius ab hoc praecipio liberant ipsos beneficiarios? Si plura cupis, consule tom. 2. diff. 6. c. 18. & seq.

LIBER XIII.

DE MATRIMONIO, CENSURIS
& statu Religioso.

DISSERTATIO I.

De Matrimonio.

CAPUT I.

De Matrimonii essentia, & institutione.

I. S. Augustinus lib. 1. de Adult. conjug. ad Polentium inquit: *Quaestionem de conjugii obscurissimam, & implicatissimam esse non nescio. Nec audeo profiteri omnes sinus ejus vel hoc in opere, vel alio me adhuc explicasse, vel jam posse, si urgeat, explicare.* Tempore Augustini, haeretici, nostra aetate nonnulli Moralitæ viis diversis hunc tractatum obsecrunt.

II. Conjunctionis maris cum femina matrimonium potius, quam patrimonium antiqui appellarunt, quod feminae sit parere, nutrire, & educare sobolem. Nuptiae quoque vocantur matrimonium à nubendo, & connubium, & conjugium à communi jugo cui ambo vit, & mulier subjiciuntur.

III. Matrimonium tripliciter spectatur. 1. ut contractus naturalis, 2. ut contractus civilis, 3. ut sacramentum novae legis: Absolutè describitur: *Conjunctio maritalis viri, & feminae inter legitimas personas, individuum vitae consuetudinem retinens.* Additur verò, ut est Sacramentum, *divinitus instituta in signum conjunctionis Christi cum*

Tom. II.

Ecclesia, habens promissionem gratiae ad unienios conjugum animos, & prolem pie, ac sanctè educandam in fide christiana. Tandem matrimonium triplex est, legitimum, ratum, & consummatum. Legitimum est iure gentium, & ad legum civilium normam contractum: quale est etiam illegitimum. Ratum quod secundum Ecclesiae ius perficitur, & quod ab Ecclesia probatur. Consummatum autem quando carnali copula ambo conjuges commiscuntur.

IV. Ex pluribus coalescit. 1. mutuo consensu; 2. externa promissione; 3. reciproca corporum traditione; 4. inde resultat vinculum perpetuum; 5. obligatio mutua reddendi debiti; 6. jus quod uterque in alterum habet; 7. carnalis copula.

V. Omnes Catholici negant essentiam matrimonii sitam esse in carnali copula. Inter Adamum & Evam verum fuit matrimonium ante commixtionem. Verum fuit matrimonium Patriarchae Josephi cum B. Virgine, omni prolium carnali excluda copula.

VI. Mutuus contrahentium consensus causa efficiens est matrimonii. Encratitæ, Marcionitæ, Manichæi, Priscilianitæ negant honestum, bonumque matrimonium. Sed istorum delirantium errorem execrantur Scripturae sanctae, & Catholici omnes. Siquidem naturali, divinoque iure institutum matrimonium est. Praecipuum contrahendi matrimonii non singulos spectat, sed multitudinem.

VII. QUÆST. I. An in lege veteri matrimonium fuerit Sacramentum? RESP. Dupliciter sacramenti ratio spectari valet. 1. In latiore significato prout quocumque modo signum rei sacrae dicitur 2. quatenus est signum praedicum & efficax gratiae sanctificantis. Communis Theologorum sententia negat matrimonium ante adventum Christi fuisse verum sacramentum. In latiore verò significato fuisse sacramentum, concedunt omnes, cum in ipso innocentiae statu institutum in signum fuerit conjunctionis Christi cum Ecclesia. *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea Quam obrem relinquet homo patrem suum, & matrem, & adhaerebit uxori suae, & erunt duo in carne una.* Gen. 2.

VIII. QUÆST. II. Matrimonium in lege evangelica est ne verum sacramentum? RESP. Negant Hus, Lutherus, Calvinus, & Protestantés; sed de fide est verum esse sacramentum, S. Paulo Epistol. 5. inquit: *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem suam, & adhaerebit uxori suae, & erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.* Accedit perpetua Ecclesiae traditio, cujus documenta dedi tom. 10. lib. 2. diff. 1. c. 4.

IX. QUÆST. III. Utrum matrimonium inter fideles absentes per procuratorem celebratum, sit verum sacramentum? RESP. Adfirmant Soto, Hambertus, Gotti, Turnely, & alii plures. Negant Victoria, Canus, Cajetanus, Catharinus, Vanroy, & alii. Haec secunda sententia mihi est probabilior. Nullum quippe sacramentum inter absentes celebratur. Nec minus praesentes contrahen-

T 2

105